

2026-04-16

WIOLETA PRZYBOJEWSKA-ANTOSIK

URZĄD GMINY SZEMUD
AE:PL-81260-57307-ABUGD-17

Interpelacja w sprawie przygotowania analizy możliwości zastąpienia funduszu sołectkiego budżetem obywatelskim w Gminie Szemud

Wójt Gminy Szemud

za pośrednictwem

Przewodniczącego Rady Gminy Szemud

INTERPELACJA RADNEJ

w sprawie przygotowania szczegółowej analizy dotyczącej możliwości zastąpienia funduszu sołectkiego budżetem obywatelskim

Szanowny Panie Wójcie,

na podstawie art. 24 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym wnoszę o przygotowanie szczegółowej, wielowariantowej analizy dotyczącej możliwości zmiany obecnego modelu finansowania inicjatyw lokalnych poprzez ewentualne zastąpienie funduszu sołectkiego budżetem obywatelskim.

W roku 2025 we wszystkich 23 sołectwach Gminy Szemud odbyły się zebrania wiejskie, w wyniku których wskazano zadania do realizacji w ramach funduszu sołectkiego na rok 2026. Łączna kwota funduszu sołectkiego wynosi obecnie 1 205 931,46 zł, przy czym wysokość środków dla poszczególnych sołectw jest zróżnicowana i wynosi od ok. 28 tys. zł do ok. 69 tys. zł.

Jednocześnie wśród mieszkańców – szczególnie w sołectwach o dynamicznym wzroście liczby ludności, takich jak Bojano – pojawia się potrzeba powrotu do budżetu obywatelskiego jako narzędzia bardziej elastycznego i angażującego społeczność lokalną.

W związku z powyższym wnoszę o przygotowanie analizy obejmującej następujące elementy:

1. Wariant I – budżet obywatelski w modelu ustawowym (procentowym)

Proszę o:

- * wyliczenie wysokości budżetu obywatelskiego jako co najmniej 0,5% wydatków gminy,
- * przyjęcie do obliczeń danych z ostatniego sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2025,
- * przedstawienie całkowitej kwoty budżetu obywatelskiego w tym wariantcie,
- * podział tej kwoty na 23 sołectwa Gminy Szemud,
- * zaproponowanie podziału proporcjonalnie do liczby mieszkańców, przyjmując stan ludności również według danych za rok 2025,
- * przedstawienie szczegółowych wyliczeń dla każdego sołectwa.

2. Wariant II – budżet obywatelski w modelu „na mieszkańca”

Proszę o przygotowanie alternatywnej analizy zakładającej:

- * przyjęcie stałej kwoty przypadającej na jednego mieszkańca (dla celów porównawczych np. 100 zł),
- * wyliczenie całkowitej kwoty budżetu obywatelskiego w tym modelu,
- * podział środków na wszystkie sołectwa proporcjonalnie do liczby mieszkańców (dane za rok 2025),
- * przedstawienie szczegółowych kwot dla każdego sołectwa.

3. Analiza motywacyjna – wpływ na meldunki i dochody gminy

Proszę o rozszerzenie analizy o aspekt finansowo-motywacyjny, w szczególności:

- * ocenę, czy model budżetu obywatelskiego powiązany z liczbą mieszkańców może stanowić mechanizm zachęcający do meldowania się i rozliczania podatku PIT na terenie Gminy Szemud,
- * przygotowanie symulacji wzrostu liczby mieszkańców (np. o 2%, 5% i 10%),
- * oszacowanie dodatkowych wpływów do budżetu gminy z tytułu udziału w podatku PIT przy takich scenariuszach,

* wskazanie, jak te dodatkowe wpływy mogłyby przełożyć się na zwiększenie środków dla sołectw.

4. Porównanie z funduszem sołeckim

Proszę o bezpośrednie zestawienie obu wariantów budżetu obywatelskiego z obecnym systemem funduszu sołeckiego, w szczególności:

- * porównanie wysokości środków dla poszczególnych sołectw,
- * wskazanie, które sołectwa zyskałyby, a które straciłyby na zmianie systemu,
- * ocenę możliwości realizacji większych inwestycji (w tym projektów międzysołeckich),
- * analizę elastyczności oraz efektywności wydatkowania środków.

5. Wnioski i rekomendacje

Proszę o przedstawienie:

- * oceny zasadności wprowadzenia budżetu obywatelskiego w gminie wiejskiej,
- * potencjalnych korzyści i ryzyk związanych z odejściem od funduszu sołeckiego,
- * ewentualnych rekomendacji, w tym możliwości wdrożenia modelu mieszanego.

Uzasadnienie

Zgłaszana interpelacja wynika z potrzeby dostosowania narzędzi partycypacji społecznej do zmieniającej się struktury demograficznej gminy oraz oczekiwań mieszkańców.

W szczególności w sołectwach takich jak Bojano obserwuje się zjawisko faktycznego zamieszkiwania bez meldunku oraz rozliczania podatków poza gminą. Wprowadzenie modelu, w którym wysokość środków przypadających na sołectwo jest bezpośrednio powiązana z liczbą mieszkańców, może stanowić realny mechanizm motywacyjny.

Nawet niewielki, kilkuprocentowy wzrost liczby mieszkańców rozliczających podatek dochodowy na terenie gminy może przełożyć się na znaczący wzrost dochodów budżetowych, a tym samym zwiększenie możliwości inwestycyjnych gminy.

W związku z powyższym zasadnym jest przeprowadzenie rzetelnej analizy, która pozwoli ocenić, czy budżet obywatelski – szczególnie w modelu „na mieszkańca” – może stanowić efektywne narzędzie zarówno partycypacyjne, jak i rozwojowe dla Gminy Szemud.

URZĄD GMINY SZEMUD

ul. Samorządowa 1
84-217 Szemud

Szemud, dnia 4.05.2026 r.

UG.0003.4.2026

Szanowna Pani
Wioleta Przybojewska - Antosik
Radna Rady Gminy Szemud

Dotyczy: Interpelacji w sprawie przygotowania analizy możliwości zastąpienia funduszu sołectkiego budżetem obywatelskim w Gminie Szemud.

W odpowiedzi na Pani interpelację w sprawie przygotowania analizy dotyczącej możliwości zastąpienia funduszu sołectkiego budżetem obywatelskim w Gminie Szemud uprzejmie informuję, iż zastąpienie wskazanych mechanizmów nie jest zasadne. Stanowią one bowiem odrębne instrumenty partycypacji społecznej, funkcjonujące na podstawie różnych regulacji prawnych oraz realizujące odmienne cele.

Fundusz sołectki jest wyodrębniany w budżecie gminy na podstawie przepisów ustawowych i – po jego uchwaleniu – zapewnia środki finansowe dla poszczególnych sołectw. Wnioski mieszkańców, spełniające określone wymogi formalne, podlegają uwzględnieniu, co gwarantuje stabilność finansowania lokalnych inicjatyw oraz umożliwia wspólnotom wiejskim realny wpływ na rozwój ich najbliższego otoczenia.

Budżet obywatelski w gminach niebędących miastami na prawach powiatu ma natomiast charakter fakultatywny i opiera się na mechanizmie konkurencyjnym. Projekty zgłaszane przez mieszkańców poddawane są procedurze głosowania, a ich realizacja uzależniona jest od uzyskanego poparcia. Co prawda dopuszczalne jest wprowadzenie – na podstawie przyjętego regulaminu – podziału środków na pulę przypisane do określonych obszarów, w tym sołectw, jednak rozwiązanie to ma charakter organizacyjny, a nie ustawowy, i nie zapewnia analogicznego poziomu gwarancji środków jak fundusz sołectki.

Istotna różnica dotyczy również zakresu decyzyjności – w przypadku funduszu sołectkiego decyzje podejmowane są przez zebranie wiejskie, natomiast w ramach budżetu obywatelskiego rozstrzygnięcia zapadają w drodze głosowania mieszkańców, co do zasady na poziomie całej gminy lub jej wyodrębnionych obszarów.

Niezależnie od powyższego należy wskazać, iż zarówno wyodrębnienie, jak i rezygnacja z funduszu sołectkiego wymagają podjęcia stosownej uchwały przez radę gminy. Analogicznie, wprowadzenie budżetu obywatelskiego oraz określenie zasad jego funkcjonowania następuje w drodze uchwały organu stanowiącego.

Jednocześnie informuję, iż przedmiotowa kwestia może zostać poddana szerszej analizie i dyskusji na forum komisji rady gminy, w ramach której możliwe będzie szczegółowe omówienie potencjalnych rozwiązań oraz ich konsekwencji.

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, iż fundusz sołecki oraz budżet obywatelski nie są mechanizmami tożsamymi ani w pełni zamiennymi, wobec czego brak jest podstaw do traktowania ich jako rozwiązań, które mogłyby się wzajemnie zastępować.

Z poważaniem
Sekretarz Gminy
Barbara Rzeszewicz

Barbara
Rzeszewicz

Elektronicznie podpisany
przez Barbara Rzeszewicz
Data: 2026.05.04 19:22:50
+02'00'